

МІЖНАРОДНА ХАРТІЯ МЕМОРІАЛЬНИХ МУЗЕЇВ

Ця міжнародна хартія меморіальних музеїв орієнтується як на Декларацію прав людини ООН, так і на етичні принципи Міжнародної ради музеїв (ICOM). Основні принципи комеморації в меморіальних музеях такі:

- 1.** Спільна культура пам'яті не може й не повинна регламентуватися спеціальними розпорядженнями. З огляду на надзвичайно різний історичний досвід меморіальні музеї мають прийняти співіснування різних комеморативних імперативів, спрямованих на плюралістичні культури пам'яті. Заклади повинні прагнути до співпраці, а не змагальності, яка може призвести до боротьби за домінування. Якщо мова йде про практичні заходи, то спільна культура пам'яті може поступово розвинутися з безлічі розосереджених ініціатив.
- 2.** Плюралістична культура пам'яті також потребує спільного набору позитивних цінностей. Їх уже зазначено у Загальній декларації прав і свобод людини.
- 3.** Меморіальні музеї як сучасні історичні музеї здебільшого присвячено пам'яті про державні злочини проти меншин. Саме тому сучасні держави, уряди й місцеві спільноти мають велику відповідальність перед меморіальними музеями та повинні оберігати їхні колекції й забезпечити їм найвищий ступінь свободи від політичних директив. Водночас меморіальні музеї повинні бути тісно пов'язаними з громадянським суспільством і докладати особливих зусиль, спрямованих на інтеграцію меншин.
- 4.** Сьогоднішні меморіальні музеї – це музеї сучасної історії з особливими завданнями гуманітарної та громадянської освіти. Лише коли меморіальні музеї досягають високого рівня якості роботи, інфраструктури та персональної організації, вони можуть обстоювати свою незалежність від політичних інтересів і зовнішнього тиску.
- 5.** Принципові рішення меморіальних музеїв щодо змісту, освіти та дизайну мають ухвалюватися переважно шляхом відкритого неієрархічного плюралістичного обговорення зі свідками, вченими, освітянами, політиками й уповноваженими соціальними групами. Роботу меморіальних музеїв засновано на наукових принципах. Це повинні враховувати державні установи та приватні спонсори.
- 6.** Інформація, яку передають виставки, публікації та освітні проекти щодо певних історичних подій, повинна викликати співчуття (емпатію) до жертв – до конкретних людей і груп, яких навмисно переслідували. Інтерпретація має уникати комеморації у формі почуттів помсти, ненависті та образи між різними групами жертв.
- 7.** Історичний досвід треба включати в історичний контекст без применшення особистих страждань людей. Об'єднання історичних подій в одне ціле має керуватися сучасними історичними дослідженнями й ураховувати академічні принципи дискурсу та множинної перспективи.
- 8.** У меморіальних музеях має бути висвітлено й погляди злочинців, винних у скоєних злочинах. Злочинців не варто демонізувати, але їхні дії слід пояснювати їхньою ідеологією, цілями та мотивами. Пояснення можуть містити інституційні або соціальні механізми чи спиратися на індивідуальні біографії виконавців. Здатність пояснити свою позицію передбачає включення свого злочину та свого образу в уявлення про «іншого». Широку й вельми різноманітну групу спостерігачів має бути представлено таким самим чином.
- 9.** Меморіальні музеї в історично автентичних місцях, де було скоєно злочини, відкривають величезні можливості для історичної та громадянської освіти, але тут є й великий ризик. Саме тому меморіальні музеї в своїй освітній роботі повинні швидше орієнтуватися на загальні принципи, аніж прагнути привести відвідувача до згоди зі змістом. Це означає, що не треба перевантажувати відвідувачів і щось насаджувати їм, що слід поважати суб'єктивні погляди та до суперечливих речей ставитися як до суперечливих.
- 10.** Роботу меморіальних музеїв як музеїв сучасної історії завжди пов'язано з критичним переосмисленням власної історії, і цю самокритику треба впровадити в контекст історії власної культури пам'яті. З огляду на сучасні моделі мислення музеї повинні пристосовувати своє подання матеріалу до сучасних поглядів на минуле, в той же час залишаючись пов'язаними з реальними історичними подіями.

Міжнародний комітет ICOM меморіальних музеїв у пам'ять жертв державних злочинів (International Committee of Memorial Museums for the Remembrance of Victims of Public Crimes – ICMEMO)

Хартію схвалено на 10-му щорічному засіданні ICMEMO, Париж, жовтень 2011 року